

Ірина МИНЧИНСЬКА

ст. викладач

Університет державної фіскальної служби України

ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ» ЯК ОДНІЄЇ З СКЛАДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМУ

Розуміння сутності організаційно-економічного механізму вимагає з'ясування змісту окремих його складових, однією з яких є економічний механізм, що в свою чергу потребує розгляду такого поняття як «механізм».

Поняття механізму широко використовується науковцями різних галузей знань, що зумовлює наявність великої кількості варіантів його трактування. В першу чергу даний термін стосується технічної сфери, зокрема механіки. Механізм (mechané) в перекладі з грец. буквально означає знаряддя або машина та визначає «систему (механічну систему), що призначена для перетворення руху одного або декількох тіл у потрібний рух інших тіл. Механізм складає основу більшості машин і застосовується в різноманітних технічних об'єктах» [7].

Проте даний термін також широко вживається і переносному значенні для опису 1) внутрішнього устрою, системи будь-чого або 2) сукупності станів та процесів, з яких складається будь-яке фізичне, хімічне, фізіологічне тощо явище [8]. В тому числі цей термін також використовується і стосовно економічних явищ.

Як вітчизняні так і зарубіжні автори, що працюють над питаннями з даної проблематики, визначаючи сутність поняття «економічний механізм» використовують один із зазначених вище підходів, тобто розглядають економічний механізм або як сукупність елементів системи або як станів чи процес. Так, зокрема А. Кульман розглядаючи поняття економічного механізму на макрорівні, визначає його «як необхідний взаємозв'язок, який виникає між різними економічними явищами, які слідує один за одним в певній послідовності та призводять до певних очевидних результатів» [5, С. 7]. Отже, економічний механізм на думку А. Кульмана є процесом, який містить певну послідовність економічних явищ, де обов'язково мають місце вхідне та вихідне явища, та все те, що відбувається в інтервалах між ними. Такої ж думки дотримується і вітчизняний автор М. Дороніна, яка розглядає економічний механізм як складну систему, що має вхід та вихід [2, С. 128].

В цілому західна економічна думка під економічним механізмом переважно розуміє математичну модель, що проектує інститути за допомогою яких спрямовується та координується діяльність учасників економічних відносин з метою досягнення певного рівня продуктивності та економії ресурсів [1, С. 14].

Щодо вітчизняної економічної думки, то автори переважно розглядають поняття економічного механізму, як сукупності певних елементів внутрішнього устрою системи. Зокрема Г. Ільницька, розглядаючи поняття економічного механізму на мікрорівні, визначає його як частину господарського механізму підприємства, що включає економічні методи, способи, форми та інструменти впливу на економічні відносини і процеси [4, С. 292]; О. Маєвська, економічний механізм розглядає на макроекономічному рівні і визначає його як систему, що містить певну сукупність заходів та чинників, які функціонують у певному взаємозв'язку з метою підвищення ефективності, задоволення потреб суспільства, збільшення грошових потоків до бюджету тощо [6, С. 148]; Й. Завадський визначає «економічний механізм» як сукупність економічних стимулів (державні економічні стимули виробництва і матеріальні стимули праці) та важелів (планування, госпрозрахунок, фінансування, умови господарювання, різні ліміти, рентабельність виробництва тощо) [3, С. 81].

На нашу думку, трактування економічного механізму тільки з позицій сукупності внутрішніх елементів системи повною мірою не відображає його складності та багатогранності, тому потребує уточнення та доповнення.

Список використаних джерел

1. Hurwicz, L., Reiter, S. Mechanisms and Mechanism Design. In Designing Economic Mechanisms. Cambridge : Cambridge University Press. 2006. 344 p. DOI:10.1017/CBO9780511754258.002.
2. Дороніна М.С. Управління економічними та соціальними процесами підприємства : монографія. Харків : ХДЕУ, 2002. 431 с.
3. Завадський Й.С. Управління сільськогосподарським виробництвом у системі АПК : підручник. Київ : Вища школа, 1992. 367 с.
4. Ільницька Г.Я. Формування фінансово-економічного механізму управління підприємством. Науковий вісник. Український державний лісотехнічний університет : збірник науково-технічних праць. 2004. Вип. 14.7. С. 291-294.
5. Кульман А. Экономические механизмы : Пер. с фр. / общ. ред. Н.И. Хрустальной. Москва : А/О Издательская группа «Прогресс», «Универс», 1993. 192 с.
6. Маєвська О.О. Економічний зміст механізму стимулювання інноваційної активності підприємств легкої промисловості. Вісник ПолтНТУ «Економіка і регіон». Полтава, 2001. №3(30). С. 147-151.
7. Механізм. Вікіпедія: Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC> (дата звернення 03.05.2020).
8. Словарь иностранных слов. – 12-е изд., стереотип. Москва : Русс. яз., 1985. 608 с.